

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Симеон Игнатов Василев

Катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“, ФЖМК, СУ „Св.
Климент Охридски“

на дисертацията на Леони Овербеек,
докторант към катедра „Катедра „Логика, етика, естетика“ на ФФ, СУ
„Св. Климент Охридски“

на тема:

Етични основи на взаимодействието човек – природа

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.3. Философия /Философия с преподаване на английски език/

Научен ръководител: проф. д-р Николай Михайлов

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед РД 38-619/20.11.2023 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

1. Актуалност на темата и значимост на дисертационния труд

В своята дисертация Леони Овербеек разглежда сложната проблематика на екологичната философия. Тя аргументира екологичната етика и уважението като единствената логическа ценност за прилагане. В този смисъл темата на дисертацията е изключително актуална, особено в нашето съвремие, в което отношенията с природата са от ключово значение за бъдещето на човечеството.

Основната теза, която дисертантът защитава в своя труд, е етичното взаимодействие на човека с природата и необходимостта от промяна в поведението и отношението на човека към природата. Изходни точки за

разсъжденията на автора основно са концепциите на Жак Дерида и Ханс Йонас, на които е направен подробен и обективен анализ. Формулирането на хипотезите, които са подложени на анализ, свидетелства за много добра изследователска култура на дисертанта.

2. Структура и съдържание на дисертационния труд

Структурата на дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, библиография и приложения. Обемът е достатъчен за дисертационен труд. Авторефератът точно пресъздава съдържанието на докторската дисертация. Представени са интересни авторови тези за етичното взаимодействие на човека с природата и за проекологичното поведение, което се основава на ценности и етика.

Дисертацията разполага с богат библиографски ресурс, който дава основание да се приеме, че докторантът е информиран в достатъчна степен в предметната област. Авторефератът към дисертационния труд е разработен по начин, който отговаря на изискванията и представя в пълнота дисертационния труд.

В Първа глава е разгледан „необуздания суверенитет“, на човека над всички, които споделят биосферата с хората. Поставена е тезата за уважението като основополагаща ценност, върху която се основава отговорността за живота. Авторът формулира уважението като отношение, което не приема загубата на живот и ресурси, като поглед не само към настоящето, но и към бъдеще и за което трябва да се носи отговорност. Разгледана е подробно етиката на отговорността, глобалните усилия за климатичните промени, ценностите на не-екологичното поведение, т.е. опитите на човека да съчетае етичните системи с взаимодействието между хората и природата. В тази глава дисертантът проблематизира суверенитета, отговорността и оцеляването, и прави обобщението за господстващото положение на човека над природата. „Хората смятат, че са над природата, че са Суверени на природата и често нямат идея какво включва природата“ е едно от основните твърдения на дисертанта.

Във Втора глава се анализират етичните принципи и теории (нормативна етика, метаетика и приложна етика), които са осмислени от философска гледна

точка и се обосновава подхода към екологичната етика като част от приложната етика. В тази глава е даден терминологичния и понятиен ресурс на екологичната етика и са разгледани определенията на учени като Ролстън, Рутли, Дорел, Атфийлд и др. Дисертантът предлага и разширяване на дефинитивното определение - „екологичната етика да не се отнася само до задължения, ценности и загриженост за естествения свят и действия, които го подкрепят, но трябва да е до етика, в която стойността на всички неща сами по себе си се считат за неразделна част от тяхното съществуване“. Критично са разгледани екологичната етика на Ханс Йонас, деконструктивизма на Жак Дерида (*Звяр и суверен*), десетките дефиниции на корпорациите за социална отговорност, епистемичната теория за отговорността и изобщо за отговорността като философски въпрос. Прави много добро впечатление анализите на етимологията на различните дефиниции за отговорност и на етичните аспекти на взаимодействията „човек – животно“.

В тази глава дисертантът стига до обобщение за антропоцентричните ценности, които „се основават на присъдения на човечеството специален статут“.

В Трета глава е разгледана тезата за необходимостта от нова етична основа за взаимодействията между човека и природата. Според автора етични действия спрямо природата от страна на човека трябва да се изследват от гледна точка на фабричното земеделие, живота и смъртта, етичното хранене и др.

3. Публикации по темата

Научните публикации на Леони Овербеек по темата на дисертацията представят много добре нейната публикационна активност.

4. Научни приноси

Важен принос на дисертацията е умело направения анализ на екологичната етика и етичната основа на взаимодействието между човек и природа. Намирам за доказани тезите на дисертанта за проекологичното поведение, което се основава на ценности и етика. Също така намирам за принос в научното познание изследването на Леони Овербеек за етиката на уважението, която всъщност е отговорност към живота. Този дисертационен труд не е само теоретична конструкция, той е зареден със силен емоционален заряд и има огромно практическо значение. Напълно споделям извода на

Леони Овербеек за „необходимостта да действаме и да мислим отговорно за това, което консумираме, което купуваме, което използваме“. Споделям също така нейния научен отговор на „императива за отговорност“, както и нейния своеобразен академичен призив за мъдро използване на суверенната власт на човека. Приемам приносите формулирани от автора и смятам, че те са резултат от негова самостоятелна работа и творческия процес с научния ръководител.

5. Препоръки към докторанта по темата на дисертацията.

Основната ми препоръка към дисертанта е да продължи в бъдеще изследванията си по тази жизненоважна за бъдещето на човечеството тема и също така прецизно да анализира съвременното философско осмисляне на етични основи на взаимодействието човек – природа. То отвежда и до медиите. Както казва медийният теоретик Нийл Постман, медийната екология се опитва да открие какви роли ни налагат медиите, как медиите структурират това, което виждаме, защо медиите ни карат да се чувстваме и да действаме по начина, по който го правим. В този смисъл екологичната философия и проблематиката, изложена в настоящата дисертация, имат отношение към медийната екология.

6. Заключение

Представената докторска дисертация е оригинално научно изследване, което показва систематизирани теоретични знания и оригинални разсъждения, съчетани с доказани тези.

Представените от докторанта Леони Овербеек дисертационен труд, автореферат и публикации дават основание за положителна оценка и констатация, че те отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото прилагане, за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“.

Като изхождам от всичко казано дотук ще гласувам положително и убедено препоръчвам на уважаемото жури да присъди на Леони Овербеек образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.3. Философия /Философия с преподаване на английски език/.

София

Подпис:

08.02.2024 г.

проф. д-р Симеон Василев